

Motion till riksdagen 2019/20:3190

av Mats Green m.fl. (M)

Arbetsmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka drivkrafterna att arbeta genom att sänka skatten på arbete för alla som jobbar och särskilt för dem med låga inkomster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetslöshetsförsäkringen bör förändras för att bli en effektiv omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tiden med statlig ersättning vid arbetslöshet bör begränsas till tre år och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strikt arbetslinje i försörjningsstödet med tydligare aktivitetskrav och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen för en stärkt arbetslinje och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en reformerad arbetsförmedling och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör ta över huvudansvaret för personer som varit arbetslösa i mer än tre år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen, och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förenklat regelverk för subventionerade anställningar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förstärkt och utvecklat RUT-avdrag och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dels översyn av Samhalls verksamhet vad gäller personer med intellektuell funktionsnedsättning,

- dels att pröva möjligheten för Samhall att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga provanställningen från sex till tolv månader för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för unga och nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att turordningsreglerna i LAS i högre grad ska baseras på kompetens och tillkännager detta för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över företrädesrätten till anställning i LAS och tillkännager detta för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska kostnaderna för arbetsgivare i samband med uppsägningstvister och tillkännager detta för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre möjligheter att finansiera studier mitt i livet och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett omställningsavdrag för att underlätta kompetensutveckling och omställning och tillkännager detta för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skattelättnader för företag som köper utbildning till sina anställda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna universitetens uppdragsutbildningar för fler och tillkännager detta för regeringen.
  20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell studie- och jobbrådgivning och tillkännager detta för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformer för att anpassa utbildningsväsendet bättre till arbetsmarknadens efterfrågan och yrkesverksammas behov av omställning och kompetensutveckling och tillkännager detta för regeringen.
  22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter och drivkrafter för att jobba längre och tillkännager detta för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformer för att fler ska våga prova på att starta företag eller att bli egenanställda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott av normalgraden från två till fyra år och preskriptionstiden för grova arbetsmiljöbrott från fem till tio år och tillkännager detta för regeringen.
  25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att stärka tillsynen av och sanktioner för arbetsgivare inom yrkesgrupper med särskilt hög sjukfrånvaro och tillkännager detta för regeringen.
  26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till sympatiåtgärder bör begränsas genom införandet av en proportionalitetsprincip och tillkännager detta för regeringen.
  27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner bör införas kopplade till arbetstagarorganisationers skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra lex Laval för att förbättra kompetensförsörjningen och rörligheten inom EU och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaterna är ett parti för de som jobbar, för de som vill jobba och de som har jobbat. Att så många som möjligt arbetar är centralt för vårt nuvarande och framtida välstånd, men det är mer än så. Det är också en fråga om vilket samhälle vi vill ha. När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och för andra.

Sverige ska vara ett land där alla gör sin del – det är bärande i den nya svenska modell Moderaterna vill bygga. Full sysselsättning är centralt för vårt nuvarande och framtida välstånd – men det är mer än så. Det är också en fråga om vilket samhälle vi vill ha. När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och andra.

Under åren 2006 till 2014 var alliansregeringens viktigaste uppgift att bryta det breda utanförskapet som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet, förstärkte möjligheterna till återgång i arbete och gjorde det mer lönsamt att arbeta. Som ett resultat av Alliansens reformer minskade utanförskapet med en fjärdedel. Utmaningen har efter det skiftat och det är nu främst utomeuropeiskt födda och personer med lägre utbildning som hamnar utanför. Integrationen fungerar inte. Frånvaron av reformer de senaste åren, kombinerat med en mycket stor asylinvandring, har förvandlat utmaningen till ett akut problem. Nu behövs reformer för att förhindra att människor hamnar i långvarigt bidragsberoende och underlätta för dem som befinner sig i det att ta sig ur. Moderaterna och Kristdemokraterna tog viktiga steg i budgeten för 2019 genom att bland annat sänka skatten på arbete, så att det lönar sig bättre att gå från bidrag till jobb – men mer behöver göras. Detta blir särskilt viktigt när konjunkturen vänder nedåt.

Arbete ska löna sig. Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att försörjas av bidrag. Om en arbetstagare är sjuk eller av andra skäl inte kan arbeta ska det finnas ett trygghetssystem som fungerar. Men för den som kan arbeta ska det alltid vara lönsamt att ta ett jobb och bidra till det gemensamma. Moderaterna vill sänka skatten på arbetsinkomster – genom en skattereform – och säkerställa att bidrags- och transfereringssystem främjar arbetslinjen.

Vi lever i genomsnitt 20 år efter pensioneringen. Det är en fantastisk utveckling som kräver en förändring i synen på ålder. Det är viktigt att politiken visar förståelse och respekt för att äldre inte är en homogen grupp människor med samma behov och önskemål. Det behöver skapas fler vägar för att underlätta för människor att leva det aktiva liv de vill leva. Många vill stanna kvar ett eller flera år längre på arbetsmarknaden och då ska politiken underlätta för det. Budgeten för 2019 innebar att den särskilda löneskatten för äldre togs bort – det underlättar för arbetsgivare att knyta till sig och fortsatt ha erfarna medarbetare anställda. Moderaterna vill fortsatt underlätta för erfarna medarbetare att stanna kvar i arbetslivet längre.

Moderaterna vill genomföra en stor bidragsreform. Bland personer som får sin huvudsakliga inkomst från etableringsersättningen eller från försörjningsstödet är drivkrafterna att börja arbeta små, ibland till och med negativa. Detta gäller i synnerhet för familjer med barn. I Sverige ska en självklar princip gälla: ingen som kan jobba ska tjäna mer på bidrag än på arbete. För att säkerställa att det alltid ska löna sig att arbeta vill vi införa ett bidragstak som omfattar personer som har etableringsersättning eller försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl.

Försörjningsstödet är tänkt som det yttersta skyddet när andra möjligheter är uttömda. För många arbetslösa har det dock blivit en långvarig försörjning, inte minst för utrikes födda kvinnor som ofta är överrepresenterade i försörjningsstödet. Att bryta beroendet av försörjningsstöd är därför inte bara centralt för att bekämpa utanförskapet, utan också en jämställdhetsfråga. Socialtjänstlagen bör skärpas så att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får försörjningsstöd. Dagens aktivitetskrav bör också få större inslag av jobsökande. Det ska till exempel ställas krav i alla kommuner på att den som har försörjningsstöd, men som kan arbeta, ska söka arbete i hela landet. Aktivitetskraven i socialtjänstlagen bör även utökas.

Den som uppbär föräldrapenning och söker kompletterande försörjningsstöd, ofta nyanlända kvinnor, ska åläggas ett krav på att delta i exempelvis språkinsatser. Den som inte fullföljer sin motprestation bör inte kunna räkna med fullt bidrag.

I dag lever nästan en av sju i arbetsför ålder av bidrag i stället för att arbeta. Samtidigt har befolkningen i arbetsför ålder ökat kraftigt under de senaste åren till följd av den stora flyktinginvandringen. Många av dessa människor riskerar att hamna i långvarigt bidragsberoende. Konsekvenserna av utanförskap är stora både för den enskilde och för samhället. Ett arbete innebär egen försörjning och möjligheten att påverka sitt eget liv. Det skapar trygghet och frihet. En ökad sysselsättning bland dem som i dag står utanför är också viktigt för att deras barn inte ska ärva sina föräldrars utanförskap. För de som är nyanlända innebär ett arbete ökade möjligheter att komma in i samhället och att lära sig svenska.

Att fler människor står utanför innebär också påfrestningar på de offentliga finanserna. Skatteintäkterna blir lägre och utgifterna högre. Och varje krona som går till bidrag är en krona som i stället kunde användas till skola, vård och polis eller vara kvar hos dem som annars inte skulle få tillvaron att gå ihop. Därför måste arbetslinjen utvecklas. Vi ska göra vår del för att flera ska kunna ta sig in i samhället och skapa förutsättningar för en mer rättvis arbetsmarknad. Det första jobbet kanske är på prov eller inte blev vad man hade tänkt sig, men det är ett jobb som ger möjlighet att ta nästa steg och försörja sig själv. Därför ska det alltid löna sig mer att jobba än att leva på bidrag. Det svenska samhällskontraktet ska gälla lika för alla. Ett samhällskontrakt där människor känner sig trygga med att när de bidrar till det gemensamma – var och en efter sin förmåga – så kan de förvänta sig att kärnstaten och det offentliga håller sin del av kontraktet.

För att ersättnings- och bidragssystem inte ska vara bromsklossar för integration, eller till och med påverka systemens legitimitet ska nyanlända i större grad successivt ska arbeta sig in i rätten till olika bidrag och sociala ersättningar. Full tillgång till svenska bidrag och förmåner bör man enbart få genom eget arbete eller genom permanent och laglig bosättning i landet. Undantaget för flyktingar och alternativt skyddsbehövande i kvalificeringsregeln för garantipension och sjuk- och aktivitetsersättning bör också tas bort. Samma kvalificeringsregler ska gälla lika för alla i Sverige.

Högre ställda krav – inte minst på att lära sig svenska – och bättre drivkrafter till arbete är viktiga delar i arbetet för en bättre integration. Moderaterna vill även införa inträdesjobb så att fler med lägre utbildning och kortare arbetslivserfarenhet ska kunna lära sig jobbet på jobbet. Vid sidan av dagens treåriga nationella gymnasieprogram, vill vi också att det ska inrättas en tvåårig yrkesskola på gymnasial nivå, där fokus ligger på yrkesämnen och för nyanlända svenska.

I denna motion presenterar vi Moderaternas politik för att fler ska kunna komma in på arbetsmarknaden. Det handlar om reformer som gör det mer lönsamt att arbeta, som ökar efterfrågan på arbetskraft och förbättrar matchningen. Eftersom en allt större del av de arbetslösa är utrikes födda är de insatser som ges under den första tiden som nyanländ i Sverige viktiga. De presenteras närmare i Moderaternas motion ”Från bidrag till jobb – Moderaternas integrationspolitik”.

Mer lönsamt att arbeta och anstränga sig

De ekonomiska drivkrafterna för arbete är av avgörande betydelse för att fler ska jobba. I dag lönar det sig inte tillräckligt mycket att arbeta och många familjer förlorar till och med disponibel inkomst av att gå från bidrag till arbete. Det är varken rätt eller rättvist. För att arbete och ansträngning alltid ska löna sig vill Moderaterna därför sänka skatten på arbete och införa en bidragsreform. En skärpt arbetslinje skapar fler jobb, samtidigt som vi säkerställer att svenska folkets samlade skattepengar oftare går till välfärd än till bidrag. Det vinner hela Sverige på.

Sänkt skatt på arbete för alla som jobbar

Genom att sänka skatten för de som arbetar stärks drivkrafterna att arbeta, och jobbskatteavdragen som redan införts ha gett över 100 000 fler jobb. Moderaterna vill fortsätta sänka skatten för dem som arbetar. Vi gör det för att det är rätt; det ökar sysselsättningen och vi gör det för att det är rättvist; ansträngning ska löna sig.

Ökade drivkrafter till arbete i ersättningarna vid arbetslöshet

Arbetslöshetsförsäkringen reformerades under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Enligt ekonomiska bedömare som Konjunkturinstitutet och Riksbanken leder reformer av detta slag till ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och därmed till ökad sysselsättning. Höjningen av arbetslöshetsförsäkringen som regeringen genomförde 2016 har nu en motsatt effekt. En hög arbetslösersättning förlänger arbetslöshetsperioderna eftersom det leder till att människor skjuter upp sitt jobbsökande eller ställer högre krav för att acceptera ett nytt jobb.

Det är viktigt att även fortsättningsvis värna a-kassans roll som omställningsförsäkring. Moderaterna föreslår därför att utformningen av arbetslöshetsförsäkringen ses över och säkerställer att taknivåer och avtrappning tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb.

Även andra ersättningar vid arbetslöshet påverkar de arbetssökandes drivkrafter för arbete. Ersättningarna ska stötta omställning till ett nytt jobb, inte vara en långsiktig försörjning. I dag kan dock många vara arbetslösa under väldigt lång tid med bibehållen ersättningsnivå. Efter att ersättningsdagarna i a-kassan tagit slut kan den som deltar i ett

arbetsmarknadspolitiskt program får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. För aktivitetsstödet gäller samma ersättningsnivåer som i arbetslöshetskassan för de som haft a-kassa. Aktivitetsstöd kan den arbetssökande sedan få så länge personer deltar i program. En bortre parentes för de här stöden bör införas.

Inför en strikt arbetslinje i försörjningsstödet

Internationell forskning visar att kombinationen av aktivitetskrav och ekonomiska incitament har störst betydelse för att minska bidragstagandet och öka sysselsättningen. Därför ska det alltid löna sig att arbeta, men samtidigt bör kraven på dem som lever på bidrag öka.

För det första bör de aktivitetskrav som finns inom försörjningsstödet skärpas. Socialtjänstlagen bör ändras så att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt på heltid, för den som har försörjningsstöd. Aktivitetskraven för den som kan arbeta bör få större inslag av jobbsökande och det bör ställas krav på att söka arbete även utanför det geografiska område där den sökande bor, redan från första dagen med försörjningsstöd. Även krav på att delta i enklare samhällsnyttiga insatser inom kommunens verksamhet eller det lokala civilsamhället bör kunna ställas.

För det andra bör aktivitetskraven också utökas. För den som uppbär föräldraförsäkring och söker kompletterande försörjningsstöd, ofta nyanlända kvinnor, bör det ställas krav på att delta i exempelvis språkinsatser.

Det långsiktiga målet med socialtjänstens arbete med försörjningsstöd bör också vara att alla ska komma i egen försörjning. I dag syftar dock inte alltid den individuella handlingsplanen som upprättas inom arbetet med försörjningsstödet till egen försörjning. Alla individuella handlingsplaner bör ha egen försörjning som mål.

Vårt samhälle är ingen kravlös gemenskap. Ingen får ta sig rätten att leva på andra när man kan göra rätt för sig. Den som inte fullföljer sin motprestation kan därför inte räkna med fullt bidrag. Om den enskilde, som kan arbeta, utan godtagbart skäl avböjer från att delta i eller uteblir från den insats som anvisats för motprestation, bör försörjningsstödet sättas ned motsvarande det uteblivna deltagandet. Om den enskilde konsekvent uteblir bör försörjningsstödet kunna sättas ner ytterligare och ytterst dras in. Eventuell indragning av försörjningsstöd ska dock inte påverka familjer med barn.

Bidrag ska ge alla en grundläggande trygghet och ska därför prövas efter behov. Samtidigt kan kommunerna i dag besluta om generella undantag i inkomstprövningen eller behovsbedömningen som gör att försörjningsstödet blir mer generöst. För att öka drivkrafterna till arbete bör det i stället fastställas att riksnormen ska vara det enda som får prövas. Det innebär inte att ett hushåll alltid får lika mycket som ett annat eftersom försörjningsstödet fortsatt utgår från en individuell bedömning, men det innebär att inga generella undantag ska förekomma. Möjligheterna att individualisera inkomstgränserna för arbetsinkomster i försörjningsstödet bör ses över. Detta gjordes för bostadsbidragen 1997 och har visat sig öka arbetsutbudet. I dag betalas också försörjningsstödet i normalfallet ut till mannen i familjen. Detta bör ändras så att försörjningsstödet betalas ut jämlikt mellan män och kvinnor.

Många kommuner arbetar också framgångsrikt med hembesök och uppsökande verksamhet för de som lever på bidrag. Hembesök är ett viktigt verktyg för att kunna ge rätt stöd till dem som är i behov av försörjningsstöd samt även för att identifiera fusk och felaktiga utbetalningar. Det ger också möjlighet att nå den som inte har kontakt med arbetsmarknaden alls. Socialtjänstlagen bör därför skärpas med syfte att alla kommuner

ska göra regelbundna, och vid behov oanmälda, hembesök. Den som inte accepterar hembesök bör inte ha rätt till försörjningsstöd. Eventuell indragning av försörjningsstöd ska dock inte påverka familjer med barn.

Bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen

I dag är det inte tillräckligt lönsamt att gå från bidrag till arbete. Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) visar att familjer med barn till och med kan förlora pengar på att en av föräldrarna tar ett arbete i stället för att ha försörjningsstöd. Det är orimligt.

I Sverige ska en självklar princip gälla: ingen som kan jobba ska tjäna mer på bidrag än på arbete. För att säkerställa att det alltid ska löna sig att arbeta ska ett bidragstak införas i försörjningsstödet och etableringsersättningen. Den exakta utformningen av bidragstaket måste utredas men bidragstaket ska säkerställa att det alltid finns tillräckliga drivkrafter att gå från bidrag till arbete. Det måste också löna sig att gå från bidrag till både heltidsarbete och deltidsarbete. Bidragstaket ska omfatta personer som har etableringsersättning eller försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl. Inom försörjningsstödet ska det alltså inte omfatta den som är sjuk eller av andra sociala skäl inte kan arbeta.

Sänk trösklarna och förbättra matchningen på arbetsmarknaden

En stor och ökande andel av de som är arbetslösa i dag har svag förankring på arbetsmarknaden och svårigheter att etablera sig. Det kräver nya vägar in på arbetsmarknaden och ökade drivkrafter för företag att anställa. Det ställer också högre krav på en väl fungerande matchningsfunktion för att på ett effektivt sätt föra samman arbetssökande med arbetsgivare.

De höga kostnaderna för att anställa en person med bristande erfarenhet eller kort utbildning leder till att inträdande grupper har en svagare ställning än den etablerade arbetskraften. Att sänka kostnaderna för, och osäkerheten med, att anställa personer som står längre från arbetsmarknaden eller som saknar erfarenhet från den svenska arbetsmarknaden gör att fler vågar öppna dörren. Även förbättrade möjligheter att pröva om en arbetssökande fungerar på arbetsplatsen och för de specifika uppgifter som ska utföras behövs.

Ersätt Arbetsförmedlingen

Vår arbetsmarknad kännetecknas av stora matchningsproblem. Samtidigt som fler människor än någonsin behöver hjälp för att komma in på arbetsmarknaden är rekryteringsproblemen stora och arbetsgivarna hittar inte rätt kompetens. En väl fungerande matchning, och förmågan att ge den arbetslöse rätt insats och aktivitet, kommer att spela en central roll för att hantera den utmaning som Sverige står inför. De sociala konsekvenserna blir också långtgående när utanförskap permanentas, och i värsta fall går i arv.

En dåligt fungerande Arbetsförmedling är naturligtvis inte orsak till hela matchningsproblematiken, men man har haft lång tid på sig att vända den negativa utvecklingen. Arbetsförmedlingen har länge uppvisat låga förtroendesiffror och alltför dåliga resultat. Det blir också alltmer tydligt att styrningen inte fungerar. Mot den bakgrunden vill Moderaterna att Arbetsförmedlingen läggs ned till förmån för en

struktur där andra aktörer på arbetsmarknaden spelar en betydligt större roll. Vi föreslår ett mer renodlat system där en ny statlig myndighet som ansvarar för funktioner som myndighetsutövning, kontroll och uppföljning. Myndigheten bedömer även omfattningen av den arbetssökandes behov.

Matchningsfunktionen öppnas samtidigt upp för ett begränsat antal fristående aktörer. De får ett helhetsansvar för sina arbetssökande och för att dessa får rätt insatser. Matchningsaktören ersätts i allt väsentligt efter hur väl den lyckas med att hjälpa den arbetssökande in i arbete. Det finns i dag många väl etablerade aktörer som skulle kunna bidra till en mer effektiv matchning, bland annat genom en ökad specialisering och upparbetade arbetsgivarkontakter. På så sätt kan tiden till jobb kortas och kompetensförsörjningen förbättras. En central del i reformen är en tydlig uppföljning och kontroll samt ett system där den som kan uppvisa goda resultat premieras. Lågpresterande och oseriösa aktörer ska sorteras ut och resurser fördelas så att de ger bästa möjliga effekt. Kvalitet måste vara i fokus.

Moderaterna är dock skeptiska till den modell för Arbetsförmedlingen, byggd på lagen om valfrihetssystem (LOV), som avtalats i januariöverenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet. Vi förespråkar istället en reformering utifrån en modell byggd på ett begränsat antal aktörer med tydlig kravställning och tydliga förutsättningar.

Många av de arbetslösa har stora behov av utbildning, och behovet kommer också att öka under de närmaste åren till följd av det stora antalet nyanlända som behöver komma in på arbetsmarknaden. Här behöver stat och kommun hitta effektiva vägar för samarbete. Kommunerna behöver därför få ett större ansvar för arbetsmarknadspolitiken än vad de har i dag.

Det finns i dag också människor som varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen under lång tid som varken får insatser eller sysselsättning. Det är oacceptabelt. Därför bör en bortre parentes för den statliga arbetsmarknadspolitiken införas och kommunerna bör ta över huvudansvaret för personer som varit arbetslösa under en längre tid.

Inträdesjobb – för fler i arbete

Ett stort hinder för många som befinner sig i utanförskap är att deras kunskaper inte räcker till på den svenska arbetsmarknaden. Därför måste det bli lättare att lära sig jobbet på jobbet. Samlad erfarenhet visar att en kombination mellan arbete, utbildning och handledning är ett bra sätt att komma in på arbetsmarknaden.

För att stärka integrationen och för att fler ska kunna lämna utanförskap för jobb vill vi införa en ny förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen: inträdesjobb.

Lönen uppgår till 70 procent av rådande ingångslön i branschen, upp till ett tak om 21 000 kronor i bruttolön per månad. 30 procent av arbetstiden anses därmed gå till att lära sig arbetet eller till utbildning. Det arbetsrättsliga skyddet ska motsvara provanställning i två år, som övergår i tillsvidareanställning därefter. Anställningen får innehas i maximalt tre år. Om en person byter arbetsgivare fortsätter tiden att räknas ned. Arbetsgivaravgiften slopas i tre år inom ramen för anställningsformen. Anställningsformen ska också kunna kombineras med nystartsjobb.

Sänkta anställningskostnader för dem som behöver det mest

Subventionerade anställningar är en viktig väg in för nyanlända och arbetslösa eftersom de sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa. Dagens subventioner fungerar för dåligt och är för krångliga och administrativt tungrodda. För att fler ska kunna få ett första jobb eller komma tillbaka i arbete vill vi ersätta befintliga stöd med ett nytt.

Moderaterna föreslår ett nytt anställningsstöd som bygger på nystartsjobben som Alliansen införde och som är det stöd som fungerar bäst i dag. Den nya vägen in kräver ingen arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen har varit arbetslös i minst ett år eller är nyanländ. Stödet ökar med tiden i arbetslöshet och ska utgå under lika lång tid som den anställda varit arbetslös. För nyanlända kan stödet beviljas upp till fyra år.

För att fler arbetsgivare ska anställa via denna stödform bör det övervägas om Skatteverket ska bevilja nystartsjobben. Samtidigt är det viktigt att vi säkerställer att stöden inte missbrukas eller överutnyttjas av oseriösa arbetsgivare. Därför bör det som huvudregel finnas en gräns för hur stor andel av de anställda som får ha en subventionerad anställning hos en och samma arbetsgivare.

Nystartsjobb till skillnad från en del andra anställningsstöd kvalificerar till a-kassa. Det innebär att det finns en risk att nystartsjobben blir ett sätt att uppfylla ett arbetsvillkor i a-kassan och när subventionen tar slut får personen full a-kassa igen tills hen efter ett år kan få ett nytt nystartsjobb. Detta riskerar att bli kostsamt eftersom systemet bygger på att nystartsjobben är en väg in till den reguljära arbetsmarknaden. Därför bör nystartsjobben inte kvalificera till a-kassa.

Många jobb växer fram inom mindre företag. Samtidigt så utesluts många små företag från möjligheten att använda subventionerade anställningar då de inte är anslutna till kollektivavtal i samma utsträckning som stora företag. Sedan regeringen införde ett krav på kollektivavtalsliknande villkor på nystartsjobb har antalet nystartsjobb minskat i antal. Det innebär sannolikt att trösklarna in på arbetsmarknaden höjts något. Vi menar att det räcker med ett krav på kollektivavtalsenlig lön, och att reglerna för nystartsjobb bör återställas så att fler får chans att gå från utanförskap till arbete.

Bygg vidare på RUT-reformen

En av alliansregeringens mest lyckade reformer var införandet av RUT-avdraget. Tiotusentals jobb har blivit vita och tjänster som tidigare utfördes av hushållen själva görs nu mer effektivt på den öppna marknaden. Att göra det enkelt och lönsamt att köpa enklare tjänster i stället för att utföra dem själv har en betydande potential att skapa efterfrågan på denna typ av tjänster. Det gör också att högkvalificerade personer kan arbeta mer – läkaren kan jobba fler timmar om hen inte själv behöver städa eller måla om huset – och därmed ökar antalet arbetade timmar i ekonomin.

När regeringen sänkte taket i RUT-avdraget försämrades möjligheterna att skapa nya jobb. Det fanns också tecken på att det sänkta taket i RUT-avdraget påverkade aktiviteten i branschen negativt. Vår idé är en annan. Vi vill genomföra en ny omfattande RUT-reform för att fler enkla jobb ska kunna växa fram i Sverige.

I Moderaternas och Kristdemokraternas budget för 2019, som vann riksdagens bifall, fastslogs att regeringen skulle återkomma med lagförslag innebärande att taket höjs och att den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår, att den särskilda begränsningen av skattereduktionen för RUT-

tjänster tas bort samt att skattereduktionen för ROT-tjänster högst får uppgå till 50 000 kronor.

Vidare uppdrogs åt regeringen att tillsätta en utredning för att bredda antalet tjänster som berättigar till RUT-avdrag såsom tillsyn av hemmet vid resa eller frånvaro, tvätt av kläder, flytt av bohag inom samma bostad, hämtning av trädgårdsavfall och plantering av växter i trädgården osv.

Att utveckla och bredda RUT-avdraget möjliggör för innovation och tillväxt i RUT-sektorn. Samtidigt måste en större RUT-reform utredas noga för att säkerställa att en sådan förändring leder till både en reell sysselsättningsökning och att fusk och missbruk kan stävjas. Exempelvis kan man överväga att införa ett tak på hur stor skattereduktionen får vara per timme.

En mer inkluderande arbetsmarknad

Möjligheterna på arbetsmarknaden begränsas ofta för människor som har synliga eller osynliga funktionsnedsättningar. Inte på grund av deras egen kapacitet utan på grund av stelbenta system och en förlegad syn på människors förmåga. Moderaterna anser att alla som vill och kan arbeta ska ha den möjligheten – varje människas arbetsförmåga ska tas tillvara.

Förenklade stöd för personer med funktionsnedsättning

Liksom lönestöden för långtidsarbetslösa och nyanlända behöver utformningen av stöden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ses över. Dessa personer tillhör de grupper som är särskilt utsatta på arbetsmarknaden och är överrepresenterade bland arbetssökande med långa tider utan arbete. Genom att förenkla stöden skulle de både bli lättare att förstå och använda. Stöden ska kunna finnas hos samtliga typer av arbetsgivare, som kompenseras utifrån nedsättningen av arbetsförmåga upp till en maximal bidragsgrundande lönekostnad.

Utveckla Samhalls roll

Samhall AB har en viktig uppgift att erbjuda sysselsättning åt de personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, som har allra svårast att få arbete. Flera granskningar av Samhall har påtalat att många anställda har potential att övergå till arbete på den reguljära arbetsmarknaden och också vill det. Eftersom en anställning hos Samhall är trygg och ibland även ger högre lön än genomsnittligt för liknande arbeten på den ordinarie arbetsmarknaden, blir många kvar även när arbetsförmågan har utvecklats och arbete på den reguljära arbetsmarknaden blivit möjligt.

För att öka utflödet och ge fler möjlighet att få ta del av Samhalls unika kompetens bör det utredas om Samhall ska ges möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget. Det skulle ge möjlighet att pröva individen i arbete och bedöma vilken långsiktig insats som är lämpligast, t.ex. en fortsatt fast anställning i bolaget eller annan insats på Arbetsförmedlingen. På så sätt skulle framför allt fler unga kunna ges stöd för att bli anställda hos en annan arbetsgivare, utan att försämra anställningstryggheten för dem som nu är anställda i Samhall.

Samhalls verksamhet har ändrats på ett fundamentalt sätt under de senare åren. Bolaget är numera affärsdrivande vilket har lett till att personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) ofta utesluts från Samhall.

För denna grupp med begränsade alternativ vad gäller möjligheten att utveckla sin arbetsförmåga är förlusten av Samhall som alternativ till daglig verksamhet en olycklig utveckling. För att Samhall ska kunna fullfölja sitt samhällsuppdrag även för personer med intellektuell funktionsnedsättning bör en översyn av Samhalls verksamhet utföras.

Ökad rörlighet och bättre omställning

Vi lever i en tid med stora förändringar på arbetsmarknaden. Den snabba tekniska utvecklingen med digitalisering och automatisering ställer krav på nya kunskaper. När gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. Sverige har genomgått sådana förut och vi har lyckats ställa om. Det vi nu ser framför oss är framför allt ett längre arbetsliv där kompetensutveckling och karriärbyten är regel snarare än undantag. Det gör att vi måste vara beredda att lära om och lära nytt under hela arbetslivet. Trygghet på arbetsmarknaden kommer i hög utsträckning att handla om vilken kompetens man besitter och förmågan att lära mer och lära nytt. Dagens arbetsrättsliga skydd tar inte tillräcklig hänsyn till att varje arbetstagare har unik kompetens och framstår därför som föråldrat i en kunskapsekonomi. Arbetsrätten behöver därför moderniseras för att anpassas till förändringarna på arbetsmarknaden.

En viktig del av det nya samhällskontraktet kommer vara att både företagen och det offentliga skapar bra vägar till omställning i arbetslivet – och att arbetstagare vänjer sig vid tanken att byta yrke och är villiga att ställa om. Sammantaget ökar detta betydelsen av vuxenutbildning och ställer nya krav på möjligheter till omställning. För att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver staten också leva upp till sin del av samhällskontraktet genom att underlätta för såväl arbetsgivare som individer att investera i utbildning.

Moderaterna vill skapa förutsättningar för en modern arbetsmarknad där människor kan yrkesväxla, men också att bygga på sin kompetens för att få behålla sitt jobb eller avancera och göra karriär. Med fler som vågar ställa om och byta jobb eller karriär får vi bättre fungerande arbetsmarknad – där fler kommer till sin rätt.

Ett modernt anställningsskydd

Moderaterna vill utveckla den svenska modellen, som har tjänat Sverige väl under lång tid. Det är viktigt att upprätthålla en rimlig balans mellan arbetsmarknadens parter, med god trygghet för den anställde. I en allt mer globaliserad och dynamisk ekonomi, där människor byter jobb oftare, krävs dock mer flexibilitet på svensk arbetsmarknad. Detta både för att stärka svenska företag och svensk konkurrenskraft samt för att öka människors jobbchanser. För att förbättra matchningen, öka rörligheten och underlätta för fler att få det första jobbet behöver arbetsrätten reformeras och moderniseras.

Anställningsskyddet har en viktig roll i att skydda människor från godtyckliga uppsägningar, vilket bidrar till trygghet för arbetstagaren. Samtidigt kan ett alltför strikt anställningsskydd försvåra inträdet på arbetsmarknaden. Framför allt får unga och utrikes födda svårare att få ett första jobb. För att underlätta för dessa grupper att komma in på arbetsmarknaden och få sitt första jobb vill Moderaterna förlänga tiden för provanställning från sex till tolv månader.

Många företag upplever också att turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd utgör ett hinder att anställa och behålla rätt kompetens. Studier av turordningsreglerna ger stöd för att rörligheten och produktiviteten minskar och att sjukskrivningarna ökar. Senare studier ger också belegg för att sysselsättningen påverkas negativt.

För att förbättra rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden och ge fler möjlighet att få ett arbete bör turordningsreglerna reformeras. Moderaterna förordar turordningsregler som i högre grad är baserade på kompetens. En turordning som i högre grad är baserad på kompetens gör det möjligt för arbetsgivare att behålla dem som är bäst lämpade för arbetsuppgifterna vilket stärker företagets konkurrenskraft. Rätten till återanställning är nära kopplad till regelverket om turordning. Vid en förändring av turordningsreglerna bör därför även rätten till återanställning ses över.

Även andra delar av lagen om anställningsskydd kan utgöra ett hinder för arbetsgivaren att anställa. Om en arbetstagare yrkar att en uppsägning ska ogiltigförklaras gäller i dag att anställningen består under hela tvistens gång. Det innebär att en arbetsgivare måste betala ut lön och andra anställningsförmåner under hela tiden – oavsett vem som får rätt i domstol. Uppsägningstvister kan pågå under lång tid. Det innebär en stor osäkerhet och en stor kostnad för en arbetsgivare, som kan vara särskilt svår att bära för små företag. Moderaterna vill begränsa tiden i anställning under en uppsägningstvist till ett år samt sänka skadeståndsnivåerna för felaktiga uppsägningar för små företag. På så sätt skapas en bättre förutsägbarhet för arbetsgivaren, vilket i längden främjar fler nyanställningar.

Bygg ut och inför valfrihet i vuxenutbildningen

Moderaterna vill göra det möjligt för alla människor att skaffa sig en utbildning som motsvarar arbetsmarknadens efterfrågan för att skapa fler chanser till jobb. Både för dem som saknar en fullständig utbildning och för dem som vill byta yrke eller inriktning spelar den kommunala vuxenutbildningen en viktig roll.

För att möta de krav som ett globaliserat kunskapssamhälle ställer och förbättra matchningen på arbetsmarknaden måste en modern vuxenutbildning vara mer efterfrågestyrd än i dag. Individens och näringslivets utbildningsbehov förändras snabbt och anpassningar till denna efterfrågan behöver ske. En ökad mångfald av utbildningsanordnare bidrar samtidigt såväl till en kvalitetshöjande konkurrens som till en ökad utbudsbredd – både avseende innehåll och form. Det ger individen bättre möjligheter att studera mer anpassat utifrån såväl sina behov som utifrån yrkeslivet. Moderaterna vill därför att en valfrihetsreform genomförs i vuxenutbildningen där den studerande fritt ska få välja att läsa vuxenutbildning inom kommunal eller annan regi.

Bättre möjligheter att finansiera högre utbildning senare i livet

Om fler ska kunna känna sig trygga med att byta arbete eller till och med bransch, även högre upp i åldrarna, behöver förutsättningarna för att finansiera studier senare i livet förbättras. Alliansregeringen tog flera steg för att förbättra möjligheterna till omställning och kompetensutveckling under arbetslivet genom bl.a. ändringar i studiemedelsystemet och möjligheter att delta i kortare utbildning med bibehållen a-kassa. Men fortfarande finns det behov av att förbättra förutsättningarna att studera mitt i livet.

För att öka möjligheterna att kombinera arbete och studier vill Moderaterna se över nivån på fribeloppet. Vi vill också att möjligheterna till extra studieveckor för den som

fyllt 40 år ska utökas och att möjligheten till tilläggsloan för studerande över 25 år med barn höjs.

Ett omställningsavdrag för bättre omställning

För att fler ska ta steget att vidareutbilda sig under sitt arbetsliv och bygga upp kompetens som motsvarar arbetsmarknadens behov vill Moderaterna införa ett omställningsavdrag. Omställningsavdraget ska innebära att människor kan få ett skatteavdrag för sina utbildningskostnader.

Avdraget bör utformas för att rikta möjligheten till de som har störst behov av att bygga på sin kompetens och öka sin anställningsbarhet – grupper med låga inkomster eller där sjukskrivningstalen är höga. De utbildningskostnader som ger rätt till avdrag ska avse bristyrken eller liknande vidareutbildning med mycket stor anställningsbarhet såsom exempelvis att ta C- eller D-körkort. På sikt skulle ett sådant avdrag bidra till att ytterligare kompletterande yrkesutbildningar växer fram vilket i sig vore positivt för kompetensförstärkningen av svensk arbetsmarknad.

Skattelättnad för företag som köper utbildning till sina anställda

För att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver möjligheterna för arbetsgivarna att investera i sina anställdas utbildning förbättras. Därför vill Moderaterna införa en skattelättnad för företag som köper utbildning till sina anställda så att det blir mindre kostnadskrävande att investera i sina medarbetare. Ett sådant avdrag skulle innebära att arbetsgivaren skulle kunna få tillbaka en del av kostnaden för sina köp av externa kurser, genom att dra av motsvarande belopp från sitt skattekonto.

Ge högskolan ett omställningsuppdrag

Eftersom fortbildning och kompetensutveckling ofta behöver ske på högskola eller universitet, för den som har en högre utbildning, behöver utbildningarnas längd, studietakt och distributionsform vara anpassade till yrkesverksammas behov. Redan i dag ska högskolan och yrkeshögskolan i sin dimensionering beakta arbetsmarknadens behov, men uppdraget har tolkats snävt. Två studier har nyligen utvärderat hur utbildningsutbudet för yrkesverksamma utvecklats över tid i den högre utbildningen och båda visar på att det minskat.

Högskolan och universiteten bör därför ges ett särskilt uppdrag att tillgodose behovet för yrkesverksamma i sitt utbud. Det skulle kunna röra sig om ettåriga magisterprogram och kortare kurser, fler kurser på distans, kvällstid och sommartid samt fler kurser på kvartstid.

Yrkeshögskolan är också en viktig del i det livslånga lärandet, som möjliggör både kompetensutveckling och karriärväxling. Även inom yrkeshögskolan behöver tillgängligheten för yrkesverksamma förbättras genom fler fristående kurser samt kurser på deltid och distans. För att underlätta karriärbyten till bristyrken bör det också finnas möjlighet till förutbildningsarrangörer att erbjuda preparandutbildningar så att fler kan få behörighet till yrkeshögskolan.

Öppna universitetens uppdragsutbildning för fler

I dag är det inte möjligt för exempelvis egenföretagare att köpa skräddarsydda utbildningar av universitet och högskolor. Det gör att många akademikeryrken där enskild firma är en vanlig driftsform så som fysioterapeuter, psykologer, veterinärer eller agronomer stängs ute. Två av tre universitet ser också dagens regelverk som ett hinder för att satsa på uppdragsutbildningar som koncept. Därför vill Moderaterna öppna universitetens uppdragsutbildning för fler så att spetskompetensen och de nya forskningsrönen snabbt kan omsättas i arbetslivet.

Studie- och jobbrådgivning för ökad rörlighet

Att karriärväxla mitt i livet är ett stort beslut som kan kräva att individen får stöd för att våga ta steget och fatta ett välinformerat beslut. I dag finns emellertid få möjligheter att få rådgivning om jobb och studier för dem som har ett arbete. Även ungdomar kan behöva ett bättre stöd att i högre utsträckning fatta beslut om utbildningsval utifrån arbetsmarknadens behov. För att underlätta rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden vill Moderaterna därför pröva om en nationell studie- och jobbrådgivning ska inrättas. Det skulle kunna utformas som en digital plattform där individen kan söka både jobb och utbildning samt få information om i vilken grad olika utbildningar leder till jobb. Plattformen kan kombineras med rådgivning, till exempel via chatt eller över telefon.

Längre arbetsliv och fler arbetade timmar finansierar välfärden

Integrationen är vår största utmaning här och nu, men långsiktigt måste vi, liksom hela västvärlden, hantera det faktum att befolkningen blir allt äldre och att allt färre i arbetsför ålder måste försörja allt fler äldre. Det kräver att fler jobbar längre, men också att de som arbetar jobbar fler timmar. Exempelvis behöver andelen heltidsarbetande kvinnor öka ytterligare.

Det finns ett brett stöd för ett progressivt skattesystem, där den som tjänar mer betalar mer i skatt. Att breda yrkesgrupper i normala lönelägen som till exempel lärare och sjuksköterskor ska betala hälften av en löneökning i skatt är dock inte rimligt. Särskilt i en tid när det råder akut brist på utbildad personal i vården och skolan är det skadligt att avskräcka dessa yrkesgrupper från att arbeta mer. Moderaterna har därför som mål att ingen lärare eller sjuksköterska ska betala statlig skatt.

De kommande åren förutses betydande pensionsavgångar både i välfärden och i privat sektor. Samtidigt finns det en stor efterfrågan på kompetenta och erfarna medarbetare. Kan fler av de som nu närmar sig pensionen förmås att arbeta längre minskar bristen på arbetskraft på kort sikt samtidigt som välfärdens finansiering stärks också på längre sikt när fler arbetar längre. För att åstadkomma detta vill Moderaterna stärka de ekonomiska drivkrafterna för att fler äldre ska jobba längre. Utvärderingar av det nuvarande jobbskatteavdraget för äldre visar på betydande jobbeffekter av reformen, och en förstärkning kan också förväntas ge goda effekter.

Ökat eget företagande och entreprenörskap

Att sänka trösklarna för att starta och driva företag är en viktig del i att skapa fler och bredare vägar till jobb och förbättra möjligheterna till omställning. Moderaterna vill

genomföra en rad förändringar för att fler företag ska kunna starta och växa i Sverige. Bland annat vill vi sänka kravet på aktiekapital till 25 000 kronor för aktiebolag samt undanta mikroföretag från en del administration. För att fler ska våga ta steget och prova på att bli entreprenörer vill vi förlänga rätten till tjänstledighet för att starta företag från sex månader till ett år. Vi vill också se över möjligheten att förlänga tiden för nya företagare att få sin a-kassa och sjukpenning beräknad på tidigare förvärvsinkomster, från två till tre år.

Egenanställning – en väg in i företagande

Egenanställning kan beskrivas som en variant av egenföretagande. Den egenanställda anställs i ett paraplyföretag, ett egenanställningsföretag, som fungerar som arbetsgivare och som sköter administrativa funktioner som fakturering, lön, skatter och så vidare. Den egenanställda ansvarar för att söka kunder och uppdrag, utan att behöva sköta all administration som för många upplevs som betungande och svårt – och det gäller i hög grad den som är utrikes född på grund av skillnader i språkliga kunskaper, förkunskaper om regelverk samt nätverk. Här kan egenanställning vara ett bra alternativ som dessutom kan fungera som en bro in i företagande.

Bristen på information pekas vanligen ut som en anledning till att fler inte utnyttjar möjligheten att bli egenanställda. Det finns särskilt behov av att informera om vad det innebär att kombinera egenanställning med ersättning från a-kassan så att osäkerhet om vad som gäller inte gör att arbets sökande avstår från denna möjlighet. Det skulle kunna göras både inom ramen för en nationell studie- och jobbrådgivning samt inom ramen för den nya matchningsfunktion som vi föreslår.

En god arbetsmiljö

Arbetsmiljön på svenska arbetsplatser står sig väl i en internationell jämförelse. Den senaste arbetsskadestatistiken från Arbetsmiljöverket visar dock på en uppgång av anmälda arbetsolyckor. Under 2018 inträffade 57 dödsolyckor på svenska arbetsplatser. En person i veckan avlider på sin arbetsplats och antalet har tyvärr stigit under de senaste åren.

Tidspress och bristande rutiner är faktorer som kan leda till en icke acceptabel arbetsmiljö. Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott är normalt bara två år. När någon skadats allvarligt eller dödats på en arbetsplats förlängs den till fem år. Erfarenheter visar att denna tid många gånger inte är tillräcklig och inte räcker för att åklagare och polis ska kunna utföra de adekvata utredningar som erfordras.

En särskilt oroväckande trend är också att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat sju år i rad. Det är viktigt att fortsätta förbättra arbetsmiljön för att förebygga ohälsa, olycksfall och motverka att människor utestängs från arbetslivet. Inte minst för att möjliggöra ett längre arbetsliv.

Det viktigaste för att säkerställa en bra arbetsmiljö är ett välfungerande förebyggande arbetsmiljöarbete ute på arbetsplatserna – här har både Arbetsmiljöverket och parterna en viktig roll. En undersökning som genomfördes av Arbetsmiljöverket 2008 med anledning av ett ökande antal dödsolyckor visade bland annat att det var hos de minsta företagen som de största arbetsmiljöriskerna fanns. Att arbeta för att nå dessa företag är därför viktigt. Insatser för att underlätta för arbetsgivare kan röra allt ifrån

satsningar på kunskapsspridning till rådgivning och bättre verktyg. Många arbetsgivare vill göra rätt, men vet inte hur. En annan viktig del i att underlätta för företag, i synnerhet mindre företag, är att förenkla regelverket, vilket inte innebär att ambitionsnivån i arbetsmiljöarbetet behöver sänkas. Det måste helt enkelt vara lätt att göra rätt.

En stor del av problemen finns inom den offentliga sektorn. Många av de yrken som brottas med en sämre arbetsmiljö har problem i verksamheten i form av underskott på personal eller brister i ledarskapet. En väl fungerande organisation och gott ledarskap är faktorer som är avgörande för en god arbetsmiljö. När det gäller offentliga verksamheter har politiken ett stort ansvar att skapa förutsättningar för detta. Den offentliga sektorn har också ett ansvar att föregå med gott exempel – det kommer också krävas om man ska lyckas attrahera personal i en situation med kompetensförsörjningsproblem.

Moderaterna anser att en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom yrkesgrupper med hög frånvaro på grund av sjukdom bör övervägas. Det handlar ofta om så kallade kontaktyrken, inte sällan kvinnodominerade yrken i offentligfinansierad verksamhet såsom sjuksköterskor, vård- och omsorgspersonal eller lärare.

En proportionalitetsprincip vid sympatiåtgärder

Konfliktreglerna är ett centralt inslag i arbetsrätten och regleras i regeringsformen, MBL och i avtal mellan arbetsmarknadens parter. Den svenska modellen innebär att löner och andra anställningsvillkor i huvudsak bestäms genom kollektivavtal som tecknas med ett löfte om arbetsfred från båda parter. När kontraktstiden går ut vidtar nya förhandlingar som oftast kan slutföras utan att konfliktmedel tillgrips. Men förhandlingarna förs under hot om att stridsåtgärder kan tillgripas som sista medel.

En väl fungerande arbetsmarknad förutsätter att konfliktreglerna utformas så att det råder en balans mellan parterna. Även om Sverige har få konflikt dagar i en internationell jämförelse så kan även hot om stridsåtgärder få en stor inverkan, till exempel när arbetsgivarparten är ett litet företag. Liksom anställningsskyddet har den grundläggande lagstiftningen som reglerar konflikträtten varit oförändrad under lång tid.

Ur ett europeiskt perspektiv är de svenska reglerna gällande sympatiåtgärder särskilt tillåtande, då det inte ställs något krav på att åtgärden ska avse en part som kan påverka huvudkonflikten eller är kopplad till den på något sätt. En sympatiåtgärd är en stridsåtgärd som vidtas till stöd för en annan part som vidtagit en lovlig stridsåtgärd. I Sverige är det framför allt ett vapen för arbetstagersidan. Syftet kan vara att sätta press på arbetsgivaren i huvudkonflikten att till exempel teckna kollektivavtal eller att påverka pågående kollektivavtalsförhandlingar. Sympatiåtgärder kan till skillnad från andra stridsåtgärder vidtas även då parten är bunden av kollektivavtal. Det innebär ett undantag från den överordnade principen om kollektivavtals fredsverkan.

Ur ett moraliskt perspektiv är det svårt att motivera varför en part som inte har med huvudkonflikten att göra ska drabbas. För svenska företag innebär det dessutom en konkurrensnackdel jämfört med företag i andra länder där sympatistrejker är förbjudna eller i vart fall starkt begränsade.

För att värna arbetsfreden och för att oskyldiga företag och arbetstagare inte ska drabbas av en konflikt bör det övervägas om möjligheten att vidta sympatiåtgärder ska begränsas genom införandet av en proportionalitetsprincip.

Bättre kompetensförsörjning och ökad rörlighet inom EU

En av grundpelarna och en av de största framgångarna inom det europeiska samarbetet är den fria rörligheten för varor, tjänster och arbetskraft. Den gemensamma marknaden inom EU är en förutsättning för god ekonomisk tillväxt och nödvändig i en tid då Europa utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen. För arbetstagare i företag som tillhandahåller tjänster tillfälligt i ett annat EU-land finns särskilda regler i utstationeringsdirektivet som genomförts i svensk rätt genom utstationeringslagen. Bestämmelserna innebär att utstationerade arbetstagare ska tillförsäkras vissa arbets- och anställningsvillkor som gäller i värdlandet. Utstationeringslagen föreskriver att svenska fackföreningar har rätt att vidta stridsåtgärder för att driva igenom minimivillkor i centrala branschavtal inom vissa områden, den s.k. hårda kärnan, vilket exempelvis avser lön, arbetstid och arbetsmiljö.

Den 1 juni genomförde regeringen nya regler i utstationeringslagen. Det är numer möjligt att vidta stridsåtgärder för att uppnå ett särskilt kollektivavtal för utstationerade arbetstagare. Detta gäller oavsett om den utstationerande arbetsgivaren kan bevisa att de villkor som arbetstagarna har är minst lika förmånliga som minimivillkoren i det svenska branschavtalet.

Vi anser liksom flertalet remissinstanser att de nya reglerna är för långtgående. En utstationerande arbetsgivare kan numer inte freda sig mot stridsåtgärder – oavsett hur bra arbetsvillkor arbetstagarna har. Det innebär att det blir mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit och hämmar därmed den fria rörligheten. I ett läge där Sverige har ett stort behov av arbetskraft i byggsektorn, men även andra sektorer, kan det vara direkt skadligt för Sverige. De nya reglerna är dessutom med stor sannolikhet oförenliga med EU-rättens principer om proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Därför anser vi att det tidigare regelverket, så kallat *lex Laval*, bör återinföras.

För att underlätta för utstationerade företag att göra rätt och för utstationerade arbetstagare att ta till vara sina rättigheter är det viktigt att information om vad som gäller på svensk arbetsmarknad är lättillgänglig. Sedan länge finns ett krav på arbetstagarorganisationer att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket. Det har dock skett i helt obetydlig omfattning. Även om regeringen förtydligat att skyldigheten att lämna in villkor gäller oavsett om en arbetstagarorganisation har för avsikt att vidta stridsåtgärder, så saknas fortsatt många avtal. Därför anser vi att en sanktionsmöjlighet bör införas för de fall reglerna inte efterlevs, till exempel genom en sanktionsavgift.

Mats Green (M)

Saila Quicklund (M)

Josefin Malmqvist (M)

Katarina Brännström (M)